viršutiniame, vyrauja narviška keramika su grūstų kriauklelių priemaišomis. Apatiniame sluoksnyje aptikti 22 nusmailinti mediniai kuolai ir rąsteliai, kurie, deja, nesudarė ryškesnės statybinės konstrukcijos.

Didžiausia radinių grupė- keramika. Jos rasta dviejų rūšių: virvelinė su grūsto granito priemaišomis (daugiausia A kultūriniame sluoksnyje) ir narviška su grūstų kriauklelių priemaiša (B kultūriniame sluoksnyje). Iš viso surinkta 140 ornamentuotų puodų šukių ir pakraštėlių bei 440 neornamentuotų keramikos fragmentų. Pietinėje tyrinėto ploto dalyje, 1m gylyje nuo žemės paviršiaus, aptiktas gerai išlikęs neornamentuotas virvelinės keramikos puodas. Jo molio masėje daug grūsto granito.

Kad žvejybai naudoti tinklai, rodo 3 plūdės iš susuktos beržo tošies. Titnagų beveik visai neaptikta, išskyrus 1 titnago skeltelę. Mažiau šiame plote ir gintaro: rasti tik 2 gintariniai kabučiai bei 5 gintaro žaliavos gabalai. Kaulų aptikta abiejuose kultūriniuose sluoksniuose, net žvėrių kaukolių, bet kaulinių dirbinių 11- ame plote neaptikta. Apskritai radinių 11 - ame plote, palyginti suplotais, tyrinėtais ankstesniais metais, gerokai mažiau. Mat pasiektas rytinės gyvenvietės pakraštys. Be to, rytinėje ploto dalyje radinių daug mažiau nei vakarinėje. Todėl tęsti tyrinėjimus rytų kryptimi neverta. Kadangi ankstesniaisiais metais buvo pasiekti gyvenvietės pietinis, vakarinis, šiaurinis pakraščiai galima laikyti, kad tyrimai baigti.

Gyvenvietė, sprendžiant iŠ dviejų kultūrinių sluoksnių ir radinių komplekso, įvairialaikė. Ankstyvasis kultūrinis sluoksnis (B) su narviška keramika, ankstyvų tipų kaulo ir rago dirbiniais gali būti datuojamas IV tūkst. pr.Kr., o vėlyvasis kultūrinis sluoksnis su vyraujančia virveline keramika greičiausiai priklausė III tūkst. pr. Kr. antrajai pusei.

Nedideli žvalgomojo pobūdžio tyrimai 1990m. vasarą atlikti ir Daktariškės 6-oje gyvenvietėje, aptiktoje G.Zabielos

1986m. Šioje gyvenvietėje 120-160cm gylyje nuo žemės paviršiaus, rasta virvelinės keramikos, žvėrelių kaulų. Besiveržiantis vanduo labai apsunkino net nedidelio šurfo tyrimą. Tolesniems šios gyvenvietės tyrimams reikėtų nemažų paruošiamųjų vandens drenažo darbų.

Linas Daugnora

KRETUONO APYEŽERĖS GYVENVIEČIŲ ARCHEOLOGINIŲ KASINĖJIMU KAULINĖS MEDŽIAGOS TYRIMO REZULTATAI.

Lietuvos veterinarijos akademijos Anatomijos-histologijos katedroje ištirta vidurinio neolito (Kretuono IB) ir senojo žalvario amžiaus (Kretuono IC) gyvenviečių paleosteologinė medžiaga (Švenčionių raj.. Švenčionėlių apyl., Reškutėnų km., medžiaga gauta iš A.Girininko). Lentelėse pateikiame pagrindinius per paskutinius trejus metus tirtos medžiagos duomenis. Lentelių Nr. 1 ir 2 duomenys rodo, kad tyrinėtose gyvenvietėse daugiausia rasta briedžio (25,54% ir 36,23%), elnio (12,69% ir 10,92%), šerno (14,66% ir 9,10%), bebro (8,78% ir 18,02%) kaulų. Šių gyvenviečių kultūriniuose sluoksniuose aptikta daug iš paleosteologinės medžiagos pagamintų dirbinių. Jų daugiau kaip 750 vnt., kurie buvo naudojami medžioklei, žvejybai, rinkiminiam ūkiui bei ginklų, papuošalų ir apyvokos daiktų gamybai. Pateikti lentelėje Nr. 3 duomenys rodo, kad iškastoje paleosteologinėje medžiagoje vamzdiniai galūnių kaulai (t.y. žastikaulis, dilbio kaulai, šlaunikaulis ir blauzdos kaulai) sudarė 16,6% visų ištirtų kaulų, o pirštų, kojų sąnarių ir kulno kauliukai - 29,01%. Toks skirtingas galūnių kaulų procentinis pasiskirstymas leidžia manyti, kad didelė dalis vamzdinių kaulų buvo naudojama daiktų gamybai. Tyrinėtų gyvenviečių gyventojai, gamindami įrankius, matyt,

priklausomybė nelabai aiški; daug bendrų bruožų pastebima su Barzdžio miško bei Kretuono 1C gyvenviečių medžiaga.

Ekspedicijų metu toliau buvo žvalgomos Vokės pakrantės. Dešiniajame upės krante ariamuose laukuose netoli Dvaro kaimo rasta daug akmens amžiaus gyvenviečių pėdsakų. Lokalizuotos 6 radimvietės. Nė vienoje iš jų kultūrinio sluoksnio aptikti nepavyko.

Plačiau tyrinėta Dvaro 1-oji radimvietė. Ji yra 1 viršsalpinės upės terasos kyšulyje, maždaug 800 m į pietvakarius nuo Dvaro kaimo. Beveik 0,5 ha plote žemės paviršiuje surinkta per 1 600 titnago radinių. Medžiaga nevienalaikė, tačiau planigrafiškai skirtingų laikotarpių kompleksai neišsiskyrė. Dominuoja mezolitui būdingi dirbiniai. Rasta vidurinių ir šoninių rėžtukų, episvidrinis strėlės antgalis, įstatomų ietigalių ašmenėlių, daug gremžtukų. Vėlesnio laikotarpio buvo nedidelė, tačiau charakteringa, radinių grupė, kuriai priklausė visu paviršiumi gludintų kirvių dalys, širdinis ir trikampis su įkote strėlių antgaliai, gremžtukas su iš abiejų pusių plokščiai retušuota apatine dalimi, trikampio pjūvio durklas, keli plokščiai retušuoti peiliai. Šiuos radinius galima datuoti II tūkst. pr. Kr. 1-ąją puse.

Adomas Butrimas

DAKTARIŠKĖS 5 NEOLITO GYVENVIETĖS TYRINĖJIMAI

1990m.jau penktąjį sezoną tyrinėta neolitinė Daktariškės 5-oji gyvenvietė (Telšių raj., Varnių apyl.) Daktariškės kaime. Archeologinių tyrinėjimų darbus finansavo Žemaičių kultūros draugija, tyrinėjo A.Butrimas su Vilniaus Dailės akademijos studentais. Tyrinėtas 11-as ir paskutinis plotas šioje gyvenvietėje. Tai labiausiai į rytus

nutolęs tyrinėjimų plotas, šalia tyrinėto 9-ojo ploto, ir, kaip parodė tyrimų rezultatai, siekė rytinę didelės Daktariškės 5-os gyvenvietės ribą.

Šioje gyvenvietės dalyje, kaip nė viename iki tol tirtame plote, kultūrinis sluoksnis išsiskyrė į du atskirus ryškius sluoksnius, su sapropelio tarpsluoksniu.

Kalvelės šlaito viršuje, kultūrinis sluoksnis (A) atidengtas 60-70cm nuo žemės paviršiaus, po velėnos ir nesusiskaidžiusių rudų durpių sluoksniu. Jį sudarė 15-20cm storio šiukšlingos durpės su medienos gabaliukais, kauliukais, graužo priemaišomis. Po juo, šiaurinėje ploto dalyje slūgsodavo nejudintas šlyno (ežerinio molio) sluoksnis be radinių. Pietinėje gyvenvietės dalyje, kur jau ryškūs abu- viršutinis ir apatinis (A ir B) kultūriniai sluoksniai, viršutinysis aptiktas 105-119cm nuo žemės paviršiaus, po velėnos, rudų nesusiskaidžiusių durpių ir sapropelio sluoksniais. Jis baigėsi maždaug 125-135cm gylyje nuo žemės paviršiaus, vietomis pasiekdamas 30-35cm storį. Siame sluoksnyje vyravo virvelinė keramika, tačiau pietinėje gyvenvietės dalyje jame rasta ir narviškos keramikos su grūstų kriauklelių priemaišomis molio masėje. A sluoksnyje radinių nedaug. Kaip ir apatiniame sluoksnyje (B) jame gausu lazdyno riešutų kevalų.

Apatinis kultūrinis sluoksnis (B) prasideda maždaug 4m nuo Siaurinės tyrinėto ploto ribos ir jau visur randama ploto viduryje bei pietinėje dalyje. Ties ploto viduriu ir arčiau šiaurinio krašto kultūrinis sluoksnis slūgso 110-120cm gylyje, o jau giliau durpyne jį aptinkame 150-170cm gylyje. Čia sluoksniai išdėstyti tokia tvarka: viršuje velėna, po ja rudų nesusiskaidžiusių durpių sluoksnis, žemiau sapropelio tarpsluoksnis, dar giliau viršutinis kultūrinis sluoksnis (A), po kuriuo slūgso antrasis sapropelio tarpsluoksnis ir tik po juo - apatinis kultūrinis sluoksnis (B). Po apatiniu kultūriniu sluoksniu visame plote aptinkamas ežerinio molio (šlyno) sluoksnis be radinių. Radinių B sluoksnyje mažiau nei